

Komunikat prasowy

Luksemburg, 12 kwietnia 2016 r.

Zmniejszenie zanieczyszczenia substancjami biogennymi w Bałtyku – unijni kontrolerzy wskazują na ograniczone postępy i mało ambitne plany

W nowym sprawozdaniu Europejskiego Trybunału Obrachunkowego stwierdzono, że działania UE na rzecz zmniejszenia zanieczyszczenia substancjami biogennymi w Morzu Bałtyckim odnoszą jedynie ograniczony skutek. Kontrolerzy uznali, że plany opracowane przez państwa członkowskie nie są ambitne i brakuje w nich stosownych wskaźników. Inwestycje w infrastrukturę ściekową były tylko częściowo skuteczne, działania dotyczące rolnictwa nie przystają do skali problemu, a ponadto trudno jest ocenić wartość dodaną strategii Unii Europejskiej dla regionu Morza Bałtyckiego.

Morze Bałtyckie jest jednym z najbardziej zanieczyszczonych mórz na świecie. Graniczy z nim osiem państw członkowskich UE (Dania, Estonia, Finlandia, Litwa, Łotwa, Niemcy, Polska i Szwecja) oraz Rosja.

W latach 2007–2013 wkład UE na rzecz projektów odbioru i oczyszczania ścieków w pięciu państwach członkowskich położonych nad Morzem Bałtyckim wyniósł 4,6 mld euro. Ponadto wartość działań dotyczących rozwoju obszarów wiejskich, w tym ochrony wód, realizowanych we wszystkich ośmiu państwach członkowskich graniczących z Bałtykiem wyniosła 9,9 mld euro. Dodatkowo, mając na celu poprawę jakości wód, w latach 2001-2014 UE współfinansowała projekty w Rosji i na Białorusi o wartości blisko 50 mln euro.

Kontrolerzy odbyli wizyty w trzech państwach członkowskich leżących nad Bałtykiem (w Finlandii, na Łotwie i w Polsce) i przeprowadzili ankietę we wszystkich pozostałych państwach członkowskich graniczących z tym morzem. Wspierane przez UE projekty w Rosji i na Białorusi zostały skontrolowane na podstawie dokumentacji w Komisji Europejskiej. W ramach kontroli zbadano, czy działania unijne skutecznie pomogły państwom członkowskim zmniejszyć zanieczyszczenie substancjami biogennymi w Bałtyku. Ogólnie stwierdzono, że poczynione zostały jedynie niewielkie postępy w tym zakresie.

– Poprawa jakości wód w Bałtyku wymaga podjęcia bardziej ukierunkowanych działań i pogłębienia współpracy z Rosją – stwierdził Ville Itälä, członek Europejskiego Trybunału Obrachunkowego odpowiedzialny za to sprawozdanie. – Czyste Morze Bałtyckie to marzenie prawie 100 mln ludzi. Aby spełnić to marzenie, odnośne państwa powinny w znacznie większym stopniu wykorzystywać przysługujące im uprawnienia.

Zdaniem kontrolerów największym źródłem zanieczyszczeń Bałtyku jest rolnictwo, a do najpoważniejszych problemów należą niewystarczające działania i ich słabe ukierunkowanie. W Polsce na przykład zaledwie 5% powierzchni kraju zakwalifikowano jako „obszary szczególnie narażone na zanieczyszczenia azotanami”, co oznacza, że intensywną ochroną wód nie jest objęty wystarczająco duży obszar. Z drugiej strony fakt, że całe terytorium Finlandii zostało uznane za

Niniejszy komunikat prasowy stanowi streszczenie sprawozdania specjalnego przyjętego przez Europejski Trybunał Obrachunkowy.

Pełny tekst sprawozdania dostępny jest na stronie www.eca.europa.eu.

ECA Press

Mark Rogerson – Rzecznik

Tel.: +352 4398 47063

Tel. kom.: +352 691 55 30 63

Damijan Fišer – Urzędnik ds. kontaktów z prasą

Tel.: +352 4398 45410

Tel. kom.: +352 621 55 22 24

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E-mail: press@eca.europa.eu

@EUAuditorsECA

eca.europa.eu

szczególnie narażone na zanieczyszczenia azotanami, oznacza, że intensywne działania nie są ukierunkowane na te obszary, na których są one najbardziej potrzebne. Kontrolerzy twierdzą również, że wymogi w programach rolnośrodowiskowych nie zawsze są wystarczająco surowe.

Choć na projekty dotyczące ścieków komunalnych przeznaczono znaczne środki unijne, we wdrażaniu dyrektywy dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych wystąpiły opóźnienia, a Komisja Europejska nie rozpoczęła na czas monitorowania w tym zakresie. Niemniej jednak udało się ograniczyć ładunki substancji biogenych z obszarów miejskich.

Współfinansowane projekty w Rosji i na Białorusi wydają się efektywne pod względem kosztów. Równocześnie jednak ich realizacja przebiega powoli, a skala tych projektów jest nieproporcjonalnie mała w stosunku do rzeczywistych potrzeb. Przykładowo, choć poziom zanieczyszczenia substancjami biogenymi pochodzącymi z Kaliningradu jest drugi co do wysokości po Petersburgu, wciąż nie ukończono żadnego z projektów dotyczących usług wodnych i środowiskowych zatwierdzonych dla Kaliningradu w 2005 r.

Kontrolerzy sformułowali szereg zaleceń pod adresem państw członkowskich i Komisji Europejskiej. Komisja powinna:

- wymagać od państw członkowskich wyznaczenia odpowiednich obszarów szczególnie narażonych na zanieczyszczenia azotanami,
- szybciej oceniać zgodność z dyrektywą dotyczącą oczyszczania ścieków komunalnych,
- wspierać projekty mające na celu zmniejszenie ładunków substancji biogenych trafiających do Morza Bałtyckiego z Rosji i Białorusi.

Państwa członkowskie powinny:

- ukierunkowywać programy rolnośrodowiskowe na obszary, na których ich wpływ na zmniejszenie ładunków substancji biogenych jest największy,
- ustanowić wymogi w programach działania dotyczących azotanów w oparciu o najnowsze dane naukowe,
- zaplanować i budować infrastrukturę ściekową w jak najbardziej wydajny sposób.

Informacje dla redaktorów

Eutrofizacja to proces występujący, gdy nadmierne ilości substancji biogenych powstających przede wszystkim w związku z działalnością człowieka – głównie azotu i fosforu – dostają się do jednolitej części wód. Wysokie stężenia substancji biogenych skutkują intensywnymi, potencjalnie toksycznymi zakwitami wody. Z związku z tym, że Bałtyk jest połączony z oceanami za pośrednictwem wąskich, płytkich kanałów, ta sama woda może w nim zalegać przez nawet 30 lat. Takie ukształtowanie terenu sprzyja wzrostowi stężenia azotu i fosforu, co może prowadzić do problemów zdrowotnych ludzi, ryb i zwierząt, a także do zniszczenia jezior, rzek, zbiorników, strumieni i terenów podmokłych.

Celem dyrektywy ramowej w sprawie strategii morskiej z 2008 r. jest osiągnięcie dobrego stanu środowiska wód morskich UE do 2020 r. Aby osiągnąć określone w niej cele, państwa członkowskie muszą prowadzić współpracę na poziomie regionów i podregionów, na przykład z wykorzystaniem – w razie potrzeby i w odpowiednich przypadkach – już istniejących struktur w ramach regionalnych konwencji morskich.

W odniesieniu do Morza Bałtyckiego zastosowanie mają konwencja helsińska (za którą odpowiada komisja helsińska, HELCOM) oraz bałtycki plan działań, która nakłada na sygnatariuszy obowiązek zmniejszenia ładunków substancji biogenych trafiających do Bałtyku.

W 2009 r. Rada Europejska przyjęła strategię makroregionalną (strategię Unii Europejskiej dla regionu Morza Bałtyckiego), która ma na celu przede wszystkim wspieranie ochrony środowiska, w tym zmniejszenie ładunków substancji biogenych,

poprzez promowanie innowacyjnych rozwiązań i wzmożonej współpracy między sąsiadującymi krajami.

Na stronie internetowej Trybunału dostępne są zdjęcia o wysokiej rozdzielczości, które mogą zostać wykorzystane pod warunkiem podania ich źródła. Eutroficzna woda morska. Źródło: HELCOM, autor: Samuli Korpinen.

Sprawozdanie specjalne nr 3/2016 „Przeciwdziałanie eutrofizacji w Morzu Bałtyckim – wymagane są dalsze, bardziej skuteczne działania” jest dostępne w 23 językach UE.